

27

İşyerlerinde İlk Yardım Örgütlenmesi

İşyerlerinde İlk Yardım Örgütlenmesi

- **Konunun alt başlıkları**
 - İlk yardımın tanımı,
 - İşyerinde ilk yardım gerektiren durumlar,
 - İşyerinde ilk yardım organizasyonu,
 - İlgili mevzuat.
- **Yüz yüze / toplam ders saati: 0/1**

İLK YARDIM

İlkyardım tanımı

- Yaralanan veya aniden hastalanan birisine hemen verilen sağlık hizmetidir.
- İlkyardım kavramı, bir kesiğin temizlenmesi ve bandaj uygulamasından kalp krizi geçiren birisine yardım edilmesine kadar değişiklik göstermektedir.

İlkyardım Tanımı

- Herhangi bir kaza ya da hayatı tehlikeye düşüren bir durumda sağlık görevlilerinin yardımı sağlanıncaya kadar kişinin içinde bulunduğu durumun daha kötüye gitmesini önleyebilmek için yapılan uygulamaların tamamına **ilkyardım** denir.
- İlkyardım;
 - Hayatı koruma ve sürdürülmesini sağlamak,
 - Mevcut durumun daha kötüye gitmesini önlemek,
 - İyileştirmeyi kolaylaştırmaktır.

İlkyardımanın Önemi

- Eğer işyerinde, bir çalışanın nefes alıp vermesi aniden durursa ve kimse müdahale etmeyi bilmiyorsa ne olur?
- Yada ağır kanaması başlayan birine veya korozif kimyasal maddeye maruz kalan bir çalışana müdahale etmek için gerekli tıbbi malzeme yoksa ne olur?

İlkyardımanın Önemi

- Kaza sonrası zamanlama çok önemli; kazalardaki ölümlerin yaklaşık olarak % 10' u ilk beş dakikada, yaklaşık % 50' si ise ilk yarım saat içinde gerçekleşir.
- Kazalarda ilkyardımanın en kısa sürede ve etkin bir şekilde yapılmasıyla, kurtarılacak hayat sayısı da artar.
- ABD' de yapılan bir araştırmada kalp durmalarında, ilkyardımanın zamanında yapılmasıyla hastaların yaklaşık % 40' ı kurtarılmıştır.
- Aynı araştırmada kalp durmalarında ambulans gelinceye kadar yapılan müdahaleler ile yaklaşık % 20'sinin kurtarıldığı tespit edilmiştir.

İlkyardımın Yararları

- Yaşam kurtarır (ağır durumlarda).
- Kalıcı hasar ihtimalini azaltır (Kimyasal sıvı sonrası gözün hemen yıkanması), Yaralanmanın ciddiyet kazanmasını önler (kesiğin temizlenip kapatılması enfeksiyon vs. önler).
- Tıbbi tedavinin uzamasını ve büyümesini azaltır.
- Çalışma süresi kaybını azaltır.
- Çalışanların ilk yardım konusunda eğitilmesi kaza sayısı ve ciddiyetini azaltmaktadır.

İşyerlerinde İlk Yardım Örgütlenmesi

İşverenler; işyerinin büyüklüğünü, yapılan işin özelliğini, işyerinde bulunan işçilerin ve diğer kişilerin sayılarını dikkate alarak;

- ilkyardım için gerekli tedbirleri alır,
- bu konuda işyeri dışındaki kuruluşlar ile irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapar,
- işyerinin büyüklüğünü ve özel tehlikeleri dikkate alarak bu konuda özel eğitilmiş, uygun donanıma sahip yeterli sayıda kişiyi görevlendirir.

İşyerlerinde İlk Yardım Örgütlenmesi

- ❖ “İşyeri sağlık birimleri ve işyeri hekimlerinin görevleri ile çalışma usul ve esasları hakkında yönetmelik” gereğince, işyerlerinde ilkyardım ve kurtarma çalışmalarının organizasyonunu yapmak, ilgili personelin eğitimini sağlamak işyeri hekimlerinin görevleri arasındadır.

Açıklama

İlkyardım Yönetmeliği Md.19

İlkyardımcı bulundurulması;

- Az tehlikeli işyerlerinde, **her 20 çalışan için 1 ilkyardımcı.**
- Tehlikeli işyerlerinde, **her 15 çalışan için 1 ilkyardımcı.**
- Çok tehlikeli işyerlerinde, **her 10 çalışan için 1 ilkyardımcı.**

olmak üzere, bu yönetmeliğe göre yetkilendirilmiş merkezden en az “**Temel İlkyardım Eğitimi**” sertifikası almış İlkyardımcının bulundurulması zorunludur.

Sağlıkçı İşçi Kavramı

- ❖ Çalıştığı işyerinin sağlık güvenlik hizmetlerinde görev alan, başta ilkyardım olmak üzere temel sağlık, iş sağlığı ve güvenliği konularında eğitim almış işçilere **sağlıkçı işçi** denir.
- ❖ Sağlıkçı işçilerin eğitimi için hazırlanmış olan Sağlık İşçisi Eğitim Standardında (TSE 12280) işyeri ilkyardım organizasyonu, “işyeri sağlık ve güvenlik hizmetleri içinde yer alan sağlık işçilerinin bağlı olduğu organizasyon olarak” tanımlanmaktadır

Sağlıkçı İşçi Kavramı

- ❖ Çalışan sayısı 25'e kadar olan işyerlerinde **1**,
- ❖ 50 ye kadar olan işyerlerinde **2**,
- ❖ Daha sonraki 50-200 işçi için işkolu, üretim özellikleri, vardiya sayısı, hizmet yada üretim birimlerinin sayısı ve birbirine olan uzaklığı, çalışan sayısı vb. özellikler dikkate alınarak **ilave bir sağlık işçisi** bulunmalıdır.

Sağlıkçı İşçi Kavramı

- ❖ Sağlıkçı işçiler, işyerinde çalışan işçiler arasından işveren ve sağlık birimi tarafından seçilmelidir.
- ❖ Gönüllülük esas olmalıdır.
- ❖ Sağlıkçı işçilerin çalışma hayatına olumlu bakan, arkadaşları ve işverenle iletişim sorunları olmayan, bilgi ve beceri edinmeye açık kişiler olması çalışmaların etkinliğini arttıracaktır.

Sağlıkçı İşçi Eğitimi

❖ Eğitim içeriği: Toplam: 50 saat;

- 10 saat genel sağlık bilgisi,
- 10 saat işçi sağlığı,
- 10 saat iş güvenliği,
- 20 saat ilkyardım

Sağlıkçı İşçilerin Görevleri

- ❖ İşyerinde ilkyardım ve kurtarma hizmetlerinin organizasyonuna katılmak
- ❖ İşyeri sağlık birimi, işçi sağlığı iş güvenliği kurulu, işçi sendikası çalışmalarına iş sağlığı konularında destek olmak.
- ❖ İşyeri durum saptama çalışmalarına iş arkadaşlarının tespitlerini de göz önünde tutarak katılmak ve destek olmak.
- ❖ İş arkadaşlarının iş sağlığı ve genel sağlık konularındaki önlemlere uymalarını sağlama, bu konulardaki sorunların çözümüne yardımcı olmak.

İLGİLİ MEVZUAT

İlgili Düzenlemeler

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- Umumi Hıfzıssıhha Kanunu -180. madde
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü - Dördüncü Kısım
- İlk Yardım Yönetmeliği
- İşyeri hekimlerinin görev, yetki, sorumluluk ve eğitimleri hakkında yönetmelik
- Sağlık İşçisi Eğitimi Standardında (TSE 12280)

6331 Sayılı İSG kanunu

MADDE 11 - Acil durum planı, yangınla mücadele ve ilkyardım

(1) İşveren;

- a) Çalışma ortamı, kullanılan maddeler, iş ekipmanı ile çevre şartlarını dikkate alarak meydana gelebilecek acil durumları önceden değerlendirerek, çalışanları ve çalışma çevresini etkilemesi mümkün ve muhtemel acil durumları belirler ve bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirleri alır.
- b) Acil durumların olumsuz etkilerinden korunmak üzere gerekli ölçüm ve değerlendirmeleri yapar, acil durum planlarını hazırlar.

6331 Sayılı İSG Kanunu

MADDE 11 (devam)

c) Acil durumlara mücadele için işyerinin büyüklüğü ve taşıdığı özel tehlikeler, yapılan işin niteliği, çalışan sayısı ile işyerinde bulunan diğer kişileri dikkate alarak; önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilkyardım ve benzeri konularda uygun donanıma sahip ve bu konularda eğitimli yeterli sayıda kişiyi görevlendirir, araç ve gereçleri sağlayarak eğitim ve tatbikatları yaptırır ve ekiplerin her zaman hazır bulunmalarını sağlar.

ç) Özellikle ilk yardım, acil tıbbi müdahale, kurtarma ve yangınla mücadele konularında, işyeri dışındaki kuruluşlarla irtibatı sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapar.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü

- **DÖRDÜNCÜ KISIM**

İşyerlerinde İş Kazalarına Karşı, Alınacak Tıbbi Tedbirler ve İşyerlerinde Bulundurulması Zorunlu Olan İlk Yardım ve Tedavi Levazımatı İle Sıhhi Tesisat

İşyeri Hekimi

- Sürekli olarak en az 50 işçi çalıştırılan işyerlerinde Sosyal Sigortalar Kurumunca sağlanan tedavi hizmetleri dışında kalan işçilerin sağlık durumlarının denetlenmesi, ilk yardım, acil tedavi ve diğer koruyucu sağlık hizmetlerini düzenlemek üzere, işveren, Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 180 inci ve Sosyal Sigortalar Kanununun 114 üncü maddeleri gereğince işyerindeki işçi sayısına ve işteki tehlikenin büyüklüğüne göre, bir ya da daha fazla hekim sağlayacaktır.

Sağlık Tesisleri

- İşverenler, işin niteliğine, özelliğine, çeşidine ve çalıştırdıkları işçi sayısına ve hekim ve sağlık tesisleri ile olan ilişkilerine göre, zamanında gerekli tedbirleri almak amacıyla aşağıda belirtilen sağlık tesisleri ile ilkyardım ve tedavi levazımını, işyerlerinde bulundurmakla yükümlüdürler.
- Bu tesisler ve levazım; kişisel ilkyardım paketlerini, ilk yardım kutularını veya çantalarını veya dolaplarını, ilk yardım ve ilk müdahale odalarını veya ilkyardım istasyonlarını kapsar.

Kişisel İlkyardım Paketleri

- Kişisel ilkyardım paketleri; kazaya uğrayanın ilk yardımcı gelinceye veya bir sağlık tesisine gönderilinceye kadar, kendi kendine gerekli pansumanı yapacak veya ağrısını giderecek nitelikte malzeme ve ilaçlarla donatılacaktır.
- Kişisel ilkyardım paketleri, maden, tünel, yeraltı karayolları ve demiryolları işçileri gibi kaza ihtimali çok olan, dağınık ve münferit çalışmayı gerektiren işyerlerindeki işçilere verilecektir.
- Bu paketler, küçük ve kullanışlı malzeme ve ilaçları dış etkilere karşı koruyacak plastik veya madeni ambalajlı olacaktır.
- Kişisel ilkyardım paketi, çalışmayı önlemeyecek ve düşmeyecek şekilde, iş elbisesi cebine konacak veya uygun bir yerine bağlanacaktır.
- Kişisel ilkyardım paketinin, gerektiğinde nasıl ve ne şekilde kullanılacağı, ilgililere öğretilecek, buna ait yazılı bir yönerge paket içine konacaktır.

Kişisel İlk Yardım Paketleri

- Kişisel ilk yardım paketinin içinde, aşağıda yazılı ilaç ve malzeme bulunacaktır:
 - Kullanma yönergesi,
 - Pamuk (Küçük paket),
 - Gazlı bez (Steril),
 - Sargı bezi,
 - Yapıştırıcı bant (Steril),
 - Analjezik hap,
 - Tentürdiyot (1 veya 2 ampul),
 - Sülfamitli toz.

İlkyardım İlaç ve Malzemesi

- Mekanik cihazları bulunmayan ve 10 dan az işçi çalıştıran işyerlerinde, içinde (tentürdiyot, alkol, sargı bezi, pamuk vb.) ilkyardım levazımı bulunan 1 numaralı ilaç kutusu veya çantası bulundurulacaktır.

İlkyardım İlaç ve Malzemesi

- 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işyerinde, içinde (tentürdiyot, alkol, sargı bezi, pamuk, yanık pomadı suni teneffüs cihazı, tansiyon aleti vb.) ilk yardım levazımını bulunan 4 numaralı ilkyardım dolabı ile yeteri kadar sedye ve battaniye bulundurulacaktır.

İlaç Dolapları

- İlaç kutuları veya çantaları veya dolapları, toz ve toprak girmeyecek şekilde yapılmış olacak ve herhangi bir karışıklığa meydan vermemek üzere, işleri bölünmüş ve her ilacın ismi, kutu veya şişesinin üzerine, okunaklı olarak yazılmış bulunacaktır. İlaç kutuları veya çantaları veya dolaplarının üzerlerine, içinde bulunan ilaçlar ve malzemelere göre, kaç numaralı sıhhi yardım kutusu, çantası veya dolabı olduğu yazılacak ve kapaklarının iç tarafına da, içinde bulunan ilaç ve malzemenin bir listesi yapıştırılacak ve beyaza boyanarak üzerine kırmızı ay işareti konacak ve işyerinin uygun bir yerinde bulundurulacaktır.
- Bu kutu, çanta ve dolapların, kilitli durması sağlanacak ve anahtarları, sağlık işleri görevlisine, bulunmadığı hallerde, işyerindeki ilk yardım kursu görmüş birisine verilecek ve bunlar, bu işten sorumlu bulunacaktır.
- İşyerinde birden fazla postalarla çalışıldığı hallerde, her postada bu görevi yapacakların, anahtarı birbirlerine devretmeleri sağlanacak ve işveren veya işveren vekilinde de bir yedek anahtar bulunacaktır.

İlkyardıı Odası

- Hastanesi olmayan veya Şehir veya kasabalar dışındaki yerlerde kurulmuş ve s¼rekli olarak en az 50 ve en çok 100 işçi çalıştırılan işyerlerinde;

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 180 inci Maddesi gereğince hazırlanması gereken ilkyardıı odasında, işin ve işyerinin niteliğine ve özelliğine göre yeterli miktarda ilaç ve ilkyardıı malzemesi, 3 adet sedye, iki adet battaniye ve bir adet yatak bulunacaktır.

İlk Müdahale Odası

- Hastanesi olmayan veya şehir veya kasabalar dışındaki yerlerde kurulmuş ve sürekli olarak 100 den fazla ve 500 den az işçi çalıştırılan işyerlerinde;

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 180 inci Maddesi gereğince hazırlanması gereken revirde (ilk müdahale odasında) işin ve işyerinin niteliğine ve özelliğine göre yeterli miktarda ilaç ve ilkyardım malzemesi ile yeteri kadar sedye, 100 kişiye bir yatak hesabıyla ikişer battaniyesi bulunan yatak tahsis edilecektir.

İlkyardıı İstasyonu

- Hastanesi olmayan veya Şehir veya kasabalar dışındaki yerlerde kurulmuş ve s¼rekli olarak 500 veya daha fazla işçi çalıştırılan işyerlerinde, bir ilk yardıı istasyonu yapılacaktır.
- Bu istasyonda, işin ve işyerinin niteliğine ve ¼zelliĐine g¼re yeterli miktarda ilaç ve ilk yardıı malzemesi, yeteri kadar sedye, 100 kişiye bir yatak hesabıyla ikişer battaniyesi bulunan yatak ve bir muayene masası bulunacaktır.

İlkyardım Yerinin Temizliği

- İşyerlerindeki ilk yardım odalarıyla ilk müdahale odaları ve ilk yardım istasyonları, bol ışıklı ve kolayca havalandırılıp ısıtılır, temizlenir ve yıkanır şekilde yapılmış olacak, içlerinde akar sıcak su hela ve yıkanma yerleri bulunacaktır. Akar sıcak su sağlanamayan yerlerde, su ısıtmak için gerekli tedbirler alınmış olacaktır.
- Yatakların bulunduğu oda ile muayene ve müdahale odaları, yeteri kadar geniş ve birbirinden uygun şekilde ayrılmış olacak ve buralarda, acil durumlar için, yedek aydınlatma tesisleri bulundurulacaktır.

Uyarı Levhaları

- İşyerlerinde, ilkyardım odaları ile ilk müdahale odaları, ilk yardım istasyonları ve diğer ilgili kısımlar, kolaylıkla bulunmaları için uygun şekilde işaretlenecek ve görünen yerlere okunaklı yazılar yazılacaktır.

Acil Çıkış ve İlk Yardım İşaretleri

Acil çıkış ve kaçış yolu

Yönler (Yardımcı bilgi işareti)

İlk Yardım

Sedye

Güvenlik duşu

Göz duşu

Acil yardım ve ilk yardım telefonu

Ambulans

- Sürekli olarak 50 den fazla işçi çalıştıran işyerlerinde hastalanan veya iş kazasına uğramış işçilerin, işyerine en yakın sağlık tesislerine taşınmaları için gerekli araç ve gereçler bulundurulacaktır.

Hemşire / Sağlık Memuru

- İlk yardım odaları, ilk müdahale odaları ve ilk yardım istasyonları ve ilk yardım istasyonlarının bakım, temizlik ve alet muhafazaları için, bir hemşire veya sağlık memuru görevlendirilecek, bunların sağlanamadığı hallerde, bu görevleri yapacak ilk yardım kursu görmüş yeterli bir eleman bulundurulacaktır.

İlkyardım Elemanı

- Ağır ve tehlikeli işlerin yapıldığı işyerlerinde, bir sağlık memuru veya hemşireden başka ilk yardım ve kurtarma kursu görmüş en az bir kişi de bulundurulacaktır.

Gece Vardiyasında İlk Yardım

- Gece ve gündüz sürekli çalışan işyerlerinde, ilk yardım odaları, ilk müdahale odaları ve ilk yardım istasyonları, geceleri de görevli personeli ve araç ve gereçleri ile her an kullanılabilir halde hazır bulundurulacaktır. İşveren bu yönden, gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

İlkyardım Yönetmeliği

(22/05/2002 , 24762 RG)

Amaç

Fertlerin ve toplumun temel sağlık bilgisinin artırılması, ilkyardım bilgi ve becerisinin toplumun her bireyine öğretilmesi, her kamu, özel kurum ve kuruluşunda personel sayılarına göre ilkyardımcı bulundurulması, bu doğrultuda eğitimci, eğitimeni, ilkyardım eğitimeni yetiştirecek ve ilkyardım eğitimi düzenleyecek kuruluş ve merkezlerin açılış, işleyiş ve denetimi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

İlkyardım Yönetmeliği

Kapsam

Bu Yönetmelik; eğitimci eğitimeni, ilkyardım eğitimeni yetiştirecek ve ilkyardım eğitimi düzenleyerek sertifika verecek ve bu eğitimi alacak olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarını, gerçek kişileri, özel hukuk tüzel kişileri, iktisadilik esaslarına ve özel hukuk hükümlerine göre çalışan kamu kurum ve kuruluşlarını kapsar.”

İlkyardım Yönetmeliği

Dayanak

Bu Yönetmelik; 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 9 uncu maddesinin (c) bendi, 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin (a) bendi ve 43 üncü maddesine ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 179 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

İlkyardım Yönetmeliği

İlkyardımcı ve zorunlu ilkyardımcı istihdamı

- **Madde 16 - (Değ: 18.03.2004 -25406 RG) Tüm kurum ve kuruluşlarda istihdam edilen her yirmi personel için bir, ilgili mevzuata göre ağır ve tehlikeli işler kapsamında bulunan işyerlerinde, her on personel için bir olmak üzere, bu yönetmeliğe göre yetkilendirilmiş merkezden en az “Temel İlkyardım Eğitimi” sertifikası almış “İlkyardımcının” bulundurulması zorunludur.**

İşyeri hekimlerinin görev, yetki, sorumluluk ve eğitimleri hakkında yönetmelik (27.11.2010 , 27768 RG)

MADDE 15 – İşyeri hekimlerinin görevleri

c) Eğitim ve bilgilendirme;

- 1) İşyerinde ilkyardım ve acil müdahale hizmetlerinin organizasyonu ve personelin eğitiminin sağlanması çalışmalarını ilgili mevzuat doğrultusunda yürütmek,

İşyeri Hekimlerinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik

MADDE 19 – Diğer sağlık personelinin görevleri

- c) İlk yardım hizmetlerinin organizasyonu ve yürütümünde işyeri hekimi ile birlikte çalışmak,

Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Madde 4 - İşverenler, işyerlerinde sağlıklı ve güvenli çalışma ortamının tesis edilmesi için gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler.

Bu amaçla, işverenler, çalışanları, yasal hak ve sorumlulukları konusunda bilgilendirmek, onların karşı karşıya buldukları mesleki riskler ve bunlarla ilgili alınması gerekli tedbirler konusunda işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği eğitim programlarını hazırlamak, eğitimlerin düzenlenmesini, çalışanların bu programlara katılmasını sağlamak ve verilecek eğitim için uygun yer, araç ve gereç temin etmekle yükümlüdürler.

Kaynakça

- 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü
- İlk Yardım Yönetmeliği
- İşyeri hekimlerinin görev, yetki, sorumluluk ve eğitimleri hakkında yönetmelik
- Sağlık İşçisi Eğitimi Standardında (TSE 12280)

Teşekkür Ederiz

Kazasız ve sağlıklı günler dileriz...